

جستاری بر یادگیری الکترونیکی (E-Learning)

۱- مقدمه

در عصر حاضر یادگیری الکترونیکی به عنوان یکی از پدیده‌های دنیای جدید پا به عرصه وجود گذاشته و در تاریخچه کوتاه مدت خود از گسترش قابل ملاحظه‌ای برخوردار شده است. بنابراین در این گزارش سعی می‌شود با رویکرد جدیدی یادگیری الکترونیکی مورد بررسی قرار گیرد، برای این منظور ابتدا تعریف جامعی از یادگیری الکترونیکی و همچنین انواع یادگیری از دیدگاه‌های مختلف بررسی می‌شود.

۲- یادگیری الکترونیکی

یادگیری الکترونیکی در دوره‌های مختلف توسعه وب از دیدگاه‌های متفاوتی مورد بررسی قرار گرفته، که در زیر با الهام از ویژگی‌های نظام یادگیری الکترونیکی مهمترین و جامع ترین تعریف یادگیری الکترونیکی اشاره می‌گردد.

در مقایسه با نظام یادگیری سنتی می‌توان برای یادگیری الکترونیکی سه ویژگی عمده به شرح زیر در نظر گرفت:

✓ **انعطاف پذیری یادگیری الکترونیکی:** انعطاف پذیری، یعنی یادگیرنده در این نظام امکان کنترل

بر شیوه و نحوه یادگیری خود را داشته باشد.

✓ **توزیع پذیر بودن یادگیری الکترونیکی:** به این معنی که محدودیتهای جغرافیایی و زمانی برای

دسترسی به محتوی الکترونیکی از بین برود.

✓ **باز بودن یادگیری الکترونیکی:** یعنی موانع یادگیری برای یادگیرندگان با شرایط وامکانات متفاوت

از بین برود.

تعریف یادگیری الکترونیکی: استفاده از فناوریهای اینترنتی برای تحویل حجم وسیعی از راه‌حلها که

باعث افزایش دانش و کارایی افراد شده و دارای معیارهای زیر باشد:

- یادگیری الکترونیکی از طریق شبکه انجام گرفته و قابلیت به روز رسانی، ذخیره سازی، بازیابی توزیع و به اشتراک گذاری اطلاعات فراهم باشد.
- محتوای آموزشی از طریق کامپیوتر و با استفاده از فناوریهای اینترنتی به (کاربر نهایی) تحویل داده شود.
- یادگیری الکترونیکی فراتر از یادگیری سنتی بوده و بر وسعت یادگیری تمرکز دارد.

۳- انواع یادگیری الکترونیکی

انواع یادگیری الکترونیکی از دیدگاههای متفاوتی توسط دانشمندان حوزه‌های مختلف آموزشی (علوم انسانی، فناوری اطلاعات) مورد مطالعه قرار گرفته است که در زیر نمونه کاملی از این تقسیم بندیها با ذکر تفاوتها و شباهتهای موجود میان آنها بیان می‌شود:

الف- یادگیری همزمان^۱

در این حالت یاددهنده و یادگیرنده مانند کلاس حضوری «چهره به چهره» از طریق ابزارهای ارتباطی برخط در یک زمان خاص و از قبل تعیین شده با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند، مزیت این روش این است که تعامل دو طرفه بین یادگیرنده و یاددهنده در زمان واقعی و بدون تاخیر انجام می‌شود.

در یادگیری همزمان مهم ترین نقش یاددهنده ارائه چارچوب‌های کلی محتوای آموزشی و ارائه پاسخ همزمان به سوال‌های طرح شده افراد است. ابزارهای لازم برای این روش عبارتند از: کلاس مجازی، ویدئوکنفرانس و گفتگوی همزمان (گپ اینترنتی^۳).

---

^۱.Synchronous learning

^۲.Face To Face

^۳.Chat

شکل ۱: یادگیری الکترونیکی به روش همزمان

ب- یادگیری غیرهمزمان^۱

در یادگیری غیرهمزمان نیازی به حضور یاددهندگان و یادگیرندگان در یک زمان و مکان مشخص نمی‌باشد. یادگیرندگان می‌توانند با توجه به شرایط شغلی و موقعیتهای شخصی زمان‌های آموزشی خود را تنظیم کرده و در هر ساعت از شبانه‌روز از طریق محیطهای مجازی به فراگیری بپردازند. در این روش یاددهنده فعالیت‌ها و تکالیف آموزشی را به گونه‌ای طراحی می‌کند که یادگیرندگان در زمان دلخواه در آنها شرکت کنند و یاددهنده نیز در زمان‌های گوناگون از طریق امکانات الکترونیکی به آنها بازخورد ارائه کند و یا آنها را به یادگیری بیشتر راهنمایی می‌کند. بنابراین یادگیری غیرهمزمان انعطاف بیشتری نسبت به روش همزمان دارد.

ابزارهای لازم برای یادگیری غیرهمزمان به شرح زیر می‌باشد:

- پادکست
- ابزارهای ارائه ویدئو
- شبکه‌های اجتماعی

---

^۱. Asynchronous learning

- سیستم مدیریت یادگیری الکترونیکی

ج - یادگیری تلفیقی^۱

این یادگیری از ترکیب روشهای یادگیری مانند (یادگیری همزمان، یادگیری غیر همزمان و چهره به چهره) ترکیب شده است و به عنوان بهترین رویکرد آموزش الکترونیکی در دانشگاهها محسوب می شود. و مزایای فراوانی دارد که می توان به موارد زیر اشاره کرد :

- ۱- بهبود کیفیت یادگیری نسبت به سایر روشهای یادگیری
- ۲- کاهش زمان حضور یادگیرندگان در کلاسها را نسبت به آموزش سنتی از ۲۵الی ۷۴ درصد
- ۳- فراهم شدن امکان دسترسی به محتوای آموزشی بدون محدودیت مکانی و زمانی
- ۴- آسان شدن مدیریت تعدادزیدی از یادگیرندگان نسبت به روشهای سنتی

شکل ۲: یادگیری الکترونیکی به روش تلفیقی

گرد آورنده : مهرباعلی گلشنی روستا (رییس گروه پژوهش و فناوری آموزشده شهید بهشتی کرج)

^۱. Blending learning